

ข้อมูลคำถาม-คำตอบที่พบบ่อยจากคลินิกให้คำปรึกษา

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕
ครั้งที่ ๒ : วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ผ่านระบบออนไลน์

.....

๑. เมื่อ พ.ร.บ. มีผลใช้บังคับทุกมาตรา หน่วยงานต้องดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

หน้าที่ที่ต้องทำทันที

(๑) จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบและรับเรื่องที่ส่งมาทางอิเล็กทรอนิกส์ในทุกช่องทาง (อย่างน้อยตรวจสอบวันละ ๒ ครั้ง) และส่งเรื่องต่อทันที เพื่อมิให้กระทบระยะเวลาตามคู่มือประชาชน เมื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบเอกสารได้รับการส่งต่อแล้ว ต้องรีบตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเอกสารโดยพลัน หากพบว่าเอกสารหลักฐานยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้แจ้งผู้ส่งทราบทันที (โดยคำนึงถึงความสะดวกและรวดเร็วที่ผู้รับแจ้งจะได้รับข้อมูลนั้นเป็นหลัก)

(๒) รับเรื่องที่ประชาชนยื่นมาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ม.๗) ทั้งนี้ โดย

(๒.๑) แม้ผู้ส่งไม่ได้รับรองสำเนา ก็ต้องรับ (ม.๗ ว.๒)

(๒.๒) แม้แบบคำขอไม่ใช่ของหน่วยงาน แต่ถ้าข้อความตรงก็ต้องรับ (ม.๗ ว.๓)

(๒.๓) ถ้ากรณีกระดาษปกติต้องใช้สำเนาหลายชุด แต่ยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟล์เดียวก็เพียงพอ (ม.๗ ว.๓)

กรณีที่หน่วยงานได้ประกาศช่องทางตามมาตรา ๑๐ ว.๑ แล้ว แต่ประชาชนส่งเรื่องมาผิดช่องทาง หรือประชาชนส่งเรื่องมาผิดหน่วย เจ้าหน้าที่ฯ ที่ได้รับเรื่องก็ต้องส่งเรื่องต่อให้ หรือแจ้งกลับว่าส่งผิดพร้อมระบุหน่วยงานที่ถูกต้องให้ผู้ส่งทราบ แล้วแต่กรณี (ม.๑๐ ว.๒)

อนึ่ง การตรวจเช็คเรื่องเข้าดังกล่าว รวมถึงในภาค Junk mail หรือ Spam mail ด้วย (ระเบียบสารบรรณฯ ภาคผนวก ๗)

(๓) ในชั้นการพิจารณา หากต้องมีการตรวจสอบเอกสารที่หน่วยงานของรัฐหน่วยอื่นเป็นผู้ออก ผู้พิจารณามีหน้าที่ติดต่อประสานกับหน่วยงานอื่นนั้นเพื่อตรวจสอบเอกสารดังกล่าวเอง เช่น บัตรประชาชน (กรมการปกครอง) โดยให้ใช้วิธีการที่รวดเร็ว ซึ่งรวมถึงวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยหน่วยงานจะมาอ้างขั้นตอนการตรวจสอบเป็นเหตุการดำเนินการที่ล่าช้าไม่ได้

(๔) ในฐานะหน่วยงานที่เป็นผู้ออกเอกสารหลักฐานให้ประชาชน ต้องมีการจัดเตรียมฐานข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ สามารถติดต่อมาทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้ออกได้ และหากมีการติดต่อมาแล้ว หน่วยงานเจ้าของฐานข้อมูลก็ต้องตรวจสอบและตอบกลับโดยพลัน (ม.๙)

(๕) การออกเอกสาร/ใบอนุญาต หรือติดต่อกลับประชาชนโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่ (ม.๑๑)

(๕.๑) ยื่นคำขอมาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๕.๒) ยื่นคำขอเป็นเอกสารแต่แสดงความจำนงขอรับเอกสาร/ใบอนุญาต หรือติดต่อกลับโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้ ในกรณีที่ประชาชนติดต่อมาทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีได้แจ้งความประสงค์ว่าจะให้หน่วยงานติดต่อกลับทางใด โดยผลของกฎหมาย หน่วยงานต้องติดต่อกลับในช่องทางเดียวกันนั้น อย่างไรก็ตาม หากเป็นไปได้ หน่วยงานควรตรวจสอบกับประชาชนให้แน่ชัดว่าประสงค์จะให้ติดต่อกลับด้วยวิธีการใด (เช่น ในกรณีที่ใช้เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน อาจมีช่องให้ประชาชน tick เพื่อแสดงความจำนงว่าจะให้ติดต่อกลับทางใด)

นอกจากนี้ ในกรณีที่หน่วยงานติดต่อกลับไปทางอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานพึงคำนึงถึงกรณีที่อีเมลของหน่วยงานอาจไปเข้าใน junk mail ของประชาชนด้วย หน่วยงานจึงควรหาช่องทางอื่นติดต่อประชาชน เพื่อสอบถามขอให้ยืนยันการได้รับเอกสารดังกล่าว

(๖) การยอมรับการแสดงใบอนุญาต บัตร หรือเอกสารหลักฐานราชการอื่นใดของประชาชนโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ม.๑๓, ๑๔) ทั้งนี้ หากมีปัญหาเรื่องความถูกต้องปลอดภัยของข้อมูล เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะต้องจัดทำระบบตรวจสอบหรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

(๗) การยอมรับและรองรับการติดต่อราชการไม่ว่ากับหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ หรือประชาชน โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการเข้าถึงเอกสารหลักฐานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าใช้เพื่อการใด รวมถึงการเบิกจ่ายเงินของรัฐ เนื่องจากถือเป็นการชอบด้วยกฎหมายและใช้เป็นหลักฐานได้ตามกฎหมาย (ม.๑๕)

(๘) กรณีประชาชนมาติดต่อที่หน่วยงาน ถ้าขาดสำเนาเอกสารหรือหลักฐานของราชการใด ๆ เจ้าหน้าที่ต้องทำสำเนาให้ประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายและรับรองความถูกต้องเอง (ถ้าประชาชนนำตัวจริงติดตัวมาด้วย) ตามมาตรา ๑๒ (มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๕)

หน้าที่ที่ควรดำเนินการโดยเร็ว

(๙) จัดเตรียมและประกาศช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อหน่วยงานตนโดยเร็วที่สุด (ม.๑๐ ว.๑) เพื่อมิให้เกิดผลตามมาตรา ๒๐ ว.๒ รวมถึงการจัดให้มีช่องทางการชำระเงิน โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานสมควรนำประกาศฯ ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย เพื่อให้มีช่องทางกลางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการติดต่อของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ (อนึ่ง ประกาศฯ มีผลตั้งแต่ผู้มีอำนาจลงนามในประกาศ มิใช่มีผลเมื่อนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา)

(๑๐) การจัดเตรียมและออกคำสั่งกำหนดระบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ชอบด้วยกฎหมาย (ม.๑๖)

(๑๑) กรณีใบอนุญาตที่กฎหมายกำหนดให้ต้องแสดงโดยเปิดเผย

(๑๑.๑) ออกประกาศกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะแสดงใบอนุญาตดังกล่าว โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (ม.๑๓ (๑))

(๑๑.๒) จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการอนุญาตให้ประชาชนสามารถสืบค้นได้ทางออนไลน์ (ม.๑๓ (๒))

(๑๒) การตรวจสอบกฎหมาย กฎระเบียบ ภารกิจ และกระบวนการในความรับผิดชอบ เพื่อพิจารณาว่ามีกระบวนการที่ไม่อาจใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือมีความจำเป็นต้องกำหนดวิธีการเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เฉพาะของกฎหมายนั้น ๆ บ้างหรือไม่ โดยอาจพิจารณากำหนดวิธีการเพิ่มตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่จำเป็นจริง ๆ อาจประสานขอให้สำนักงาน ก.พ.ร. ออกกฎกระทรวงยกเว้น (เช่นมาตรา ๗ ว.๕, มาตรา ๑๔)

(๑๓) การจัดทำระบบหรือฐานข้อมูล หรือการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อรองรับและตรวจสอบการแสดงใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของประชาชน โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

หน้าที่โดยปริยายหรือที่พึงปฏิบัติ

(๑๔) การส่งเรื่องต่อให้ประชาชนหรือ reply แจ้งกลับว่าส่งมาผิดหน่วยงาน ถึงแม้จะเป็นอีเมลส่วนตัวของตนก็ตาม เพื่อเป็นการบริการประชาชน

(๑๕) การจัดทำมีฐานข้อมูลและช่องทางที่หน่วยงานอื่นอาจติดต่อสอบถามข้อมูลในความครอบครองหรือความรับผิดชอบของหน่วยงานตนโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องหรือความมั่นคงปลอดภัยในภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานที่ติดต่อสอบถามมานั้น

(๑๖) การจัดทำวิธีการ ระบบ หรือหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ ของประชาชน โดยคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนเป็นสำคัญ และไม่ให้เกิดภาระแก่ประชาชนเกินสมควร กล่าวคือ ต้องได้สัดส่วนระหว่างภาระของประชาชนกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นถ้าไม่ดำเนินการเช่นนั้น

(๑๗) การจัดอบรม ประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยเฉพาะหน้าที่ต่าง ๆ ข้างต้น ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตนทราบและมีความเข้าใจโดยทั่วกัน

เรื่องไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

๒. เหตุใดไม่ควรใช้ Gmail/Hotmail/Outlook เนื่องจากไม่พบปัญหาใดๆ มี UX/UI ที่ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน และเจ้าหน้าที่มีความคุ้นเคยแล้ว โดยหน่วยงานจะนำ @ Gmail/Hotmail/Outlook มาประกาศในคำสั่งตามมาตรา ๑๖ เพื่อให้เป็นระบบปฏิบัติงานของหน่วยงานได้หรือไม่

คำตอบ ในทางกฎหมาย พ.ร.บ. นี้มิได้ห้ามนำฟรีอีเมลหรืออีเมลเอกชนมาใช้ในการปฏิบัติราชการ จึงขึ้นอยู่กับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๑๙ ที่จะกำหนดไว้ว่าอย่างไร จะห้ามเด็ดขาดหรือไม่ หรือจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างไร

อย่างไรก็ดี ฟรีอีเมลนั้นเป็นของเอกชนต่างประเทศ จึงมีประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องลับหรือลับมากซึ่งสามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามระเบียบงานสารบรรณฯ ดังนั้น หน่วยงานจึงไม่ควรใช้ฟรีอีเมล โดยหากจำเป็นก็ใช้เพียงระยะเริ่มแรกเท่านั้น เนื่องจากไม่สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งในภาคผนวก ๗ กำหนดให้อีเมลกลางของหน่วยงานใช้ domain name ของหน่วยงานนั้น หรืออย่างน้อยต้องลงท้ายด้วยชื่อโดเมนของส่วนราชการต้นสังกัด นอกจากนั้น การใช้ฟรีอีเมลยังไม่สอดคล้องกับมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ อีกด้วย

นอกจากนั้น มีข้อสังเกตเพิ่มเติมด้วยว่า การใช้อีเมลเอกชนที่ใครก็ได้ตั้งขึ้นได้นั้น จะทำให้ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบได้ทันทีว่าอีเมลดังกล่าวมาจากหน่วยงานของรัฐจริงหรือไม่ ซึ่งต่างจากการใช้อีเมล .go.th ประชาชนสามารถไว้วางใจได้มากกว่า

๓. หากเป็นอีเมลในระดับกลุ่ม/กอง/อีเมลส่วนตัว จะสามารถใช้ Gmail/Hotmail/outlook สำหรับการปฏิบัติงานได้หรือไม่

คำตอบ เช่นเดียวกับข้อ ๒ คือ พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ มิได้ห้าม กรณีนี้จึงขึ้นอยู่กับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๑๙ ที่จะเสนอ ครม. มีมติกำหนดในช่วงกลางปี ๒๕๖๖ นี้ อย่างไรก็ดี แม้จะเป็นอีเมลในระดับกลุ่ม กอง หรือแม้กระทั่งอีเมลส่วนตัว ก็ควรหลีกเลี่ยงที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ เว้นแต่จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และการนำฟรีอีเมลมาใช้ จะเป็นประโยชน์แก่ราชการมากกว่า

๔. หากอีเมลของหน่วยงานได้ลงทะเบียนกับ สพร. ไว้แล้วแต่ไม่ได้ใช้ชื่อ saraban หน่วยงาน จำเป็นจะต้องเปลี่ยนชื่ออีเมลเป็น saraban หรือไม่

คำตอบ ถ้าเป็นส่วนราชการจำเป็นต้องเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบงานสารบรรณฯ แต่ถ้าไม่ใช่ส่วนราชการก็ไม่จำเป็น

๕. หากจะสมัครอีเมลของหน่วยงาน สามารถประสาน สพร. ได้ที่ช่องทางใด

คำตอบ สามารถแจ้งความประสงค์ได้ที่ contact@dga.or.th

๖. ในการรับคำขอผ่าน email ของหน่วยงาน ต้องดำเนินการตาม พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (พ.ร.บ. PDPA) หรือไม่ หากต้องดำเนินการจะมีแนวทางดำเนินการ **คำตอบ** ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. PDPA (การปฏิบัติราชการหรือการทำงานใดๆ แม้ของเอกชน ย่อมต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. PDPA ทั้งสิ้น) อย่างไรก็ดี เพียงแค่ดำเนินการไปตามขั้นตอนปกติทางราชการของหน่วยงานก็ไม่ต้องกังวลว่าจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว (เช่น ไม่ forward หรือถ่ายรูปข้อความแล้วส่งต่อไปให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง)

เรื่องการจัดทำประกาศตามมาตรา ๑๐, ๑๓(๑) และ ๑๖

๗. หน่วยงานส่วนภูมิภาคทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เช่น สำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด/เกษตรอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สาธารณสุขอำเภอ จะต้องจัดทำประกาศเหล่านี้และลงนามโดยหัวหน้าหน่วยงานส่วนภูมิภาคนั้นด้วยหรือไม่ หรือจัดทำโดยส่วนกลางที่เป็นต้นสังกัดและลงนามโดยปลัดกระทรวง/อธิบดี กับ ส่วนภูมิภาคที่ลงนามโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ก็เพียงพอแล้ว

คำตอบ ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง การประกาศกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานในระดับกรมเพียงฉบับเดียวก็เป็นการเพียงพอ แต่ก็ไม่ห้ามที่หน่วยงานในระดับภูมิภาคจะประกาศช่องทางของตนด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ค้นหาช่องทางติดต่อได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น กรณีนี้จึงเป็นดุลพินิจพิจารณาความเหมาะสมของผู้บริหารแต่ละหน่วยงาน เช่น ถ้าประกาศของกรมกระชับเข้าใจง่าย ก็ไม่จำเป็น แต่ถ้าประกาศของกรมมีความซับซ้อนหรือประชาชนอาจเปิดค้นหายาก ก็อาจพิจารณาออกประกาศย่อยเป็นรายภูมิภาคได้

การพิจารณาว่าหน่วยงานส่วนภูมิภาคจะออกประกาศตามมาตรา ๑๐ เองหรือไม่นั้น ให้คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกประชาชนเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้าส่วนภูมิภาคสามารถออกประกาศได้อย่างรวดเร็ว และมีช่องทางแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งจะเป็น

การอำนวยความสะดวกประชาชนมากกว่าที่จะรอให้ส่วนราชการระดับกรมดำเนินการรวบรวม ออกเป็นประกาศฯ ให้ หน่วยงานส่วนภูมิภาคก็สมควรพิจารณาออกเป็นประกาศเอง อย่างไรก็ตามที่ หน่วยงานควรคำนึงถึงประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงช่องทางที่หน่วยงานส่วนภูมิภาคใช้ประกาศด้วย

๘. จากตัวอย่างเฉพาะคำสั่งตามมาตรา ๑๖ มี จะมีประโยชน์อย่างไรว่า ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป สั่ง ณ วันที่ .... แต่ประกาศตามมาตรา ๑๐ กับ ๑๓(๑) ไม่มี ประโยชน์ คำถามคือ

- ประกาศตามมาตรา ๑๐ กับ ๑๓(๑) จะต้องใส่ประโยชน์ด้วยหรือไม่ เนื่องจากทุกมาตรา จะมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

คำตอบ ไม่ต้องใส่ เนื่องจากคำสั่งตามมาตรา ๑๖ คือคำสั่งที่ออกมาเพื่อยืนยันในสิ่งที่ หน่วยงานมีการปฏิบัติงานทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว เป็นการยืนยันว่าตั้งแต่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป การปฏิบัติงานใด ๆ ตามที่ระบุในคำสั่ง ขอบด้วยกฎหมายทั้งหมด

กรณีประกาศตามมาตรา ๑๓(๑) กฎหมายได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าจะมีผลเมื่อ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อใดจึงจะมีผล บังคับใช้เมื่อนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเขียนประโยชน์ในประกาศตามมาตรา ๑๓(๑) กรณีประกาศตามมาตรา ๑๐ ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องระบุ เนื่องจากกฎหมายมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไปอยู่แล้ว

- หากออกประกาศ/คำสั่งหลังวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ จะต้องเปลี่ยนเป็นวันที่ ออกประกาศ/คำสั่งแทนหรือไม่ เช่น คำสั่งออก ณ วันที่ ๑ ก.พ. จะเขียนว่า “ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เป็นต้นไป” ได้หรือไม่

คำตอบ สามารถดำเนินการได้ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานประสงค์จะให้ผลทางกฎหมายเกิดขึ้น เมื่อใด (ถ้าไม่เขียน ก็ต้องนับว่ามีผลตั้งแต่วันที่ลงนาม)

๙. ประกาศ/คำสั่งเหล่านี้สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมในภายหลังได้หรือไม่

คำตอบ ได้ทุกเมื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๑๙ หน่วยงานจะมีหน้าที่ตรวจสอบประกาศและคำสั่งของตนให้ สอดคล้องกับวิธีการดังกล่าว

๑๐. ประกาศตามมาตรา ๑๐

- ถ้าปัจจุบันหน่วยงานมีการให้บริการ ๑๐ ช่องทาง ควรประกาศทั้ง ๑๐ ช่องทางหรือไม่ หรือควรประกาศแค่ช่องทางหลัก เช่น อีเมล กับ ระบบ e-service ส่วนช่องทางอื่นๆ เช่น facebook /line /chatbot/ mobile application ไม่ต้องประกาศ

คำตอบ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร ว่าต้องการให้ช่องทางใดขอบด้วยกฎหมาย และมีบุคลากรที่สามารถตรวจสอบช่องทางตามที่ประกาศได้อย่างเพียงพอ

- หน่วยงานจะไม่ใส่อีเมลในประกาศได้หรือไม่ หากหน่วยงานมีระบบหรือช่องทางอื่น สำหรับรองรับการให้บริการและการติดต่อหน่วยงานอยู่แล้ว (ซึ่งไม่ใช่ช่องทางอีเมล)

คำตอบ แม้ว่ากฎหมายนี้จะไม่บังคับว่าต้องมีอีเมลกลาง อย่างไรก็ตามถ้าเป็นส่วนราชการ จะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่กำหนดให้ต้องมีอีเมลกลางของส่วนราชการ ดังนั้นส่วนราชการจึงต้องมีอีเมลกลาง และเมื่อกฎหมายนี้กำหนดให้ประกาศช่องทางสำหรับประชาชนติดต่อหน่วยงาน หน่วยงานจึงต้องประกาศอีเมลกลางนั้น แต่หากเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น ก็อาจไม่ต้องระบุอีเมลได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่ระบุอีเมล หน่วยงานจะต้องมั่นใจว่าช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถรองรับการยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ครบถ้วน ทุกงานบริการ

๑๑. ประกาศตามมาตรา ๑๓(๑)

- หน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่รับมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจมาจาก ส่วนกลางจะต้องออกประกาศตามมาตรา ๑๓(๑) หรือไม่ และต้องจัดทำระบบฐานข้อมูล สำหรับตรวจสอบการอนุญาตตาม ๑๓(๒) และ ๑๔ ด้วยหรือไม่ หรือเป็นหน้าที่ของ ส่วนกลางผู้มีอำนาจตามกฎหมายของการอนุญาตนั้น ๆ ในการจัดทำประกาศและ เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเหล่านี้

คำตอบ หน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่รับมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจมาจาก ส่วนกลางไม่ต้องจัดทำ ประกาศตามมาตรา ๑๓(๑) โดยจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลาง เป็นหลัก ในการจัดทำประกาศรวมถึงการจัดทำระบบฐานข้อมูลสำหรับตรวจสอบ การอนุญาต ทั้งนี้หน่วยงานอื่นผู้รับมอบอำนาจก็สามารถทำในส่วนที่ตนมีข้อมูลได้

- ประกาศตามมาตรา ๑๓(๑) ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยหรือไม่ หากไม่ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาจะมีความผิดหรือไม่ หรือหากลงประกาศหลังวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ จะมีความผิด/ความเสี่ยงอย่างไรหรือไม่

คำตอบ ประกาศตามมาตรา ๑๓(๑) ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หากไม่ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาจะมีความผิด แต่สามารถประกาศหลังวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ ได้ แต่จะมีผลคือ ประชาชนจะสามารถแสดงใบอนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างใดก็ได้ (ม.๒๑ ๖.๓)

๑๒. หากหน่วยงานอยู่ในระหว่างรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูล สำหรับตรวจสอบใบอนุญาต ทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม ๑๓(๒) และสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตรวจสอบตามมาตรา ๑๔ ซึ่งยังไม่เปิดให้ใช้งานเพราะยังไม่สมบูรณ์ จะผิดกฎหมายนี้หรือไม่

คำตอบ ไม่ผิด เพียงแต่ต้องขอรับการแสดงเอกสารหลักฐานโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของ ประชาชน แต่หากไปจับกุมหรือดำเนินคดีประชาชนที่แสดงเอกสารหลักฐานโดยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เนื่องจากหน่วยงานยังไม่พร้อมที่จะตรวจสอบกับฐานข้อมูลที่จัดเก็บ เป็นกระดาษของตน) ย่อมเป็นความผิด

๑๓. คำสั่งตามมาตรา ๑๖

- ขอคำชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดทำคำสั่งตามมาตรา ๑๖ เนื่องจากกฎหมายได้มีการกำหนดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไว้ชัดเจนอยู่แล้ว หน่วยงานมีความจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำประกาศนี้หรือไม่

คำตอบ หน่วยงานจำเป็นต้องจัดทำคำสั่งตามมาตรา ๑๖ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็น การชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะกฎหมายเฉพาะจะบัญญัติเป็นอย่างอื่นไว้อย่างใด

- ต้องระบบ back office ของระบบการให้บริการที่ประกาศตามมาตรา ๑๐ ด้วยหรือไม่ เนื่องจากหากมีคำสั่งเข้ามาในระบบ เจ้าหน้าที่จะต้องเข้าไปตรวจสอบและดำเนินการในระบบดังกล่าว (เช่น ประกาศมาตรา ๑๐ ให้ระบบ A เป็นระบบรับคำขอจากประชาชน ดังนั้นในคำสั่งตามมาตรา ๑๖ จะต้องระบบ back office ของระบบ A หรือไม่)

คำตอบ ไม่จำเป็น แต่สามารถระบุได้

- หากมีไลน์กลุ่มจำนวนมาก เช่น ไลน์เฉพาะผู้บริหาร ไลน์กอง ไลน์กลุ่มย่อย จะต้องระบุทุกกลุ่มหรือไม่ หากไม่ระบุจะถือว่าการส่งงานผ่านไลน์กลุ่มดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แต่หากระบุแล้วมีการเปลี่ยนชื่อกลุ่ม ยุบกลุ่ม สร้างกลุ่มใหม่จะต้องมาปรับใหม่ทุกครั้งในคำสั่งเลยหรือไม่

คำตอบ สามารถระบุแค่ไลน์เฉย ๆ ก็ได้ หรือจะระบุเฉพาะบางกลุ่ม หรือยกเว้นเฉพาะบางประเภท (เช่น ไม่รวมถึงไลน์ส่วนตัว) ก็ได้

- ระบบภายในของหน่วยงานสามารถระบุว่าจะระบบสารสนเทศที่หน่วยงานจัดทำขึ้น/ใช้อยู่ได้หรือไม่ โดยไม่ต้องระบุชื่อระบบ เช่น ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกระบบ หรือ ต้องระบุชื่อ Zoom Ms Team Webex Google Meeting

คำตอบ ระบบการประชุมไม่ต้องกำหนดหรือระบุในประกาศตามกฎหมายนี้ เนื่องจากมีผลโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ฯ แล้วอย่างไก็ดี การระบุว่า “ระบบสารสนเทศที่หน่วยงานจัดทำขึ้น” อาจก่อให้เกิดความไม่ชัดเจน เว้นแต่จะใช้เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน จนมีวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา ๖ ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว

เรื่องการออกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- ๑๔. การออกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าเชื่อถือ สามารถทำได้กี่รูปแบบ และขั้นต่ำสุดที่มีความน่าเชื่อถือสามารถทำอย่างไรได้บ้าง

คำตอบ รูปแบบที่แนะนำคือรูปแบบที่บุคคลทั่วไปสามารถอ่านได้คือการจัดทำเอกสารในรูปแบบ pdf เนื่องจากสามารถเก็บ format ได้ และใช้งานได้สะดวกที่สุด และสามารถรองรับการใช้ digital signature ได้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือ และเป็น การรับรองเอกสารไปในตัวด้วย

๑๕. หากหน่วยงานมีความประสงค์จะพัฒนาการออกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานต้องเตรียมความพร้อมอะไรบ้าง

คำตอบ หน่วยงานสามารถสำรวจความพร้อมด้านเทคโนโลยี ด้านอุปกรณ์สนับสนุนในเบื้องต้น และสามารถประสานขอรับคำปรึกษาได้ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๑๒๓ ๑๒๓๔ หรืออีเมล saraban@etda.or.th

๑๖. หากประชาชนยื่นเอกสารผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าหน้าที่จะสามารถตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารได้อย่างไร และหากพบในภายหลังว่าเป็นเอกสารปลอมและได้ออกใบอนุญาตไปแล้ว เจ้าหน้าที่จะมีความผิดหรือไม่

คำตอบ หน่วยงานควรกำหนดรูปแบบเอกสารเพื่อให้ประชาชนสามารถส่งเอกสารได้ตรงตามรูปแบบที่กำหนด ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการตรวจสอบที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถขอรับคำปรึกษาได้จาก สพธอ. ถึงแนวทางการตรวจสอบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละรูปแบบได้

ในการตรวจสอบเอกสาร จะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้อนุญาตในการจัดทำฐานข้อมูลการอนุญาต เพื่อใช้ในสำหรับตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร ทั้งสำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นมีหน้าที่ในการตรวจสอบโดยเฉพาะ และเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบเพื่อนำเอกสารไปดำเนินการใด ๆ ต่อ

หากหน่วยงานเร่งจัดทำฐานข้อมูลสำหรับใช้ในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานหรือข้อมูลการอนุญาตต่าง ๆ จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการนำเอกสารปลอมมาใช้ในการขอรับบริการจากหน่วยงานปลายทางผู้ใช้เอกสาร

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ยังไม่สามารถจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าว สามารถตรวจสอบกับหน่วยงานผู้ออกเอกสารนั้นได้ หากพบว่ามีการออกใบอนุญาตให้โดยผิดพลาดไปเนื่องจากเอกสารปลอมหรือเท็จในภายหลัง กรณีย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีว่าเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบรวมตลอดทั้งผู้พิจารณาอนุญาต (ตลอดสาย) มีความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ดังนั้นจึงควรเร่งจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับการตรวจสอบเอกสารและการอนุญาตเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว

เรื่องการเบิกจ่ายเงินตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง

๑๗. ในระหว่างที่กรมบัญชีกลางยังไม่ได้จัดทำระเบียบ/แนวทางเพื่อรองรับการดำเนินการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในการเบิกจ่ายเงิน ใช้จ่ายเงิน หน่วยงานจะสามารถดำเนินการในรูปแบบใดได้บ้าง

คำตอบ สามารถใช้เอกสารหลักฐานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้เลยตาม มาตรา ๑๕ วรรคสาม เนื่องจากมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งได้กำหนดให้ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้นแม้จะไม่ได้จัดทำกฎหรือระเบียบใด ๆ มารองรับ ก็แปลว่าเจ้าหน้าที่หรือประชาชนก็ตาม สามารถใช้เอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งในการเบิกจ่าย รวมถึงการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ก็สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากระเบียบยังไม่ถูกกำหนด ดังนั้นจึงถือว่าชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง

เรื่องการประกาศกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๖

๑๘.ตามมาตรา ๖ ที่คณะกรรมการจะมีการประกาศกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนใด หากสิ่งที่หน่วยงานดำเนินการอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสิ่งที่คณะกรรมการประกาศ และหน่วยงานยังไม่สามารถปรับให้สอดคล้องได้ทันที จะถือว่าผิดกฎหมายหรือไม่

คำตอบ ปัจจุบัน ๔ หน่วยงานกลางอยู่ในระหว่างการจัดทำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเตรียมเสนอคณะกรรมการ โดยได้แบ่งระดับการดำเนินงานตามความพร้อมของหน่วยงานออกเป็นขั้นต้น ขั้นมาตรฐาน ขั้นสูง และมีการแบ่งระยะเวลาดำเนินการ ซึ่งในระยะแรกจะเป็นการดำเนินงานที่หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ทันที หรือมีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และในระยะถัดไป จะมีช่วงเวลาสำหรับให้หน่วยงานสามารถเตรียมความพร้อมในการดำเนินการในระดับต่อไปได้ และเมื่อคณะกรรมการมีมติประกาศกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานสามารถทบทวน ปรับแก้ไขประกาศให้สอดคล้องในภายหลังได้